

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Capvt VII. Paradoxon geminum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

CAPUT VII.

Paradoxum geminum.

Avdite mortales, & hilarefcite; audite cælestes & ingemiscite: Hac nocte cacodæmon mortuus est: Hac nocte Deus coniectus est in vincula. De utroque hoc paradoxo pauca, sed stylo Paululum crectiore quàm antehac, & hilariore.

§. I. Cacodæmon mortuus.

Etherfes, quod Plutarchus memorat, Æmiliani Rhetoris parens, & qui hoc Plutarcho narravit, cum circa Echinadas insulas navigaret, nec favens spiraret aura, noctu prope Paxas delatus est. Cùmq; in navi silerent omnes, & attentius vigilarent, subito clamatum est: Thramne. Horrent cuncti ad clarâ hanc, sed ignota vocem, neque permittit responsum horror. Sicut igitur attoniti, alter alterum sine voce respiciens. Clamatur iterum, Thramnè. Siletur iterum, & magis pavetur. Redit vox eadem tertium. Tandem ter in clamatus ille Thramnus (erat hic gente Ægyptius, & navis illius rector) respondet, & quid se clamor hic velit, interrogat. Cui vox illa jam multò quàm antè clarior: Cum ad paludè fueris, nuntia magnum Pana mortuum esse. Audiunt hoc omnes, sed num voci parendum sit, variè trepidèq; deliberant. Cùm animosior ceteris Thramnus, Audite viri, inquit, & audete quod suadeo: si ventu navem impellendo non sulerint, nos silebimus, quod si non flaverint illi & tacerint, nos loquemur, & quod iussi sumus, nuntiabimus. Probant consiliū omnes, & porro navigant, sed non diu. Nam ventus mox insequi desit, & cœpit silere. Illi ubi juxta paludem hæere coguntur, pacti Thramnum monent, qui promptus puppim scandit, & vultu in mare vergens altâ voce clamat: Magnus Pan mortuus est. Vix hoc effatus, cùm innumera ihum gemitus ad miraculum vehemens & confusus auditus fuit. Interea navigium hoc Romam pertingit, & illâ urbium Urbem novo rumore attonat. Ipse Tiberius Imp. curiosus talium, Thramnū ad se accersit, omnia ex fide intelligit, & assentientibus in idem Philosophis, & ipse fide habet. Quam neque à nobis præfractè negandam censeo. Quamvis non nescio scriptorem magnum esse, qui hoc potiùs de Christo in crucem acto velit intelligi, cui egolitem (quod absit) non intendo. Solum illud proclamo: Pan magnus hac nocte mortuus est, quâ Deus in orbem natus est. Ad illius verò mortem indubiè Tartarum omne ingemuit. Neque ego assero (quis enim hoc dicat?) cacodæmonū Principem & magnum illum Pana, qui spiritus est, & mori non potest, sed illius in nos robur infractum, imò mortuum, atq; si propriè loquendum, strangulatum suffocatumq; esse & illis quidem ipsis vinculis, in quibus bonus ille Deus se spontè sua hac nocte coniecit.

§. II. Deus in vincula coniectus.

Chiste, quid ego hic dicam, nisi hoc solum, non habere me quod dicam? Verè verè Deus coniectus est in vincula. En inter homines, imò nō inter homines, sed en, inter ipsas bestias immensū Numen illo humanæ carnis carcere ambitur. Neq; hoc satis, etiam vinculis constringitur, & alligatur: panniculis & linteolis Deus fasciatur. An non meritò gloriari possumus, obligatum nobis nos habere Deum? certè ligatum habemus. Pene hodie concedenda sit venia idololatri, qui Deum nimio nostrum amore infatuatum asserunt. Puer divinitime, ignosce hanc stultam, imò impiam, ex pietate tamen prognatam vocem. Scio, Christe, infatuari non potuisti; sapientissimus es, & omnis origo sapientiæ, sed tamen potuisti infantari

(utar hac voce) potuisti & ligari, quia voluisti. Vt nos Deum enim manumitteremur, in hunc carcerem compingi, & in vincula dari non recusasti, vincula non aurea vel gemmea, sed lineæ. Ergo Deus infra servū se abiecit, & pretiosior est carcer vilissimi mancipii, quàm Dei natalis domus? Est certè, nam Æthiopes (si Plutarcho & Tertulliano credimus) auro vinctos in ergastulis habent, & divitiis malos onerant, tantò locupletiores, quantò nocentiores. Sed & apud Romanos tam pretiosas compedes reperio. Nam Antonius regè Armeniorum Artuafdem aureis catenis vinciri iussit. Deus hodie semet ipse constrinxit vinculis, sed heu quàm exigui, quàm pene nullius pretii! non tantum gemmæ hic non rutilant, auræ catenæ hic non coruscant, sed vix adsunt viles centunculi, qui tenellos artus vinciant, & arceant frigus. Occurrit hic, quod de suo carcere vel in extremâ calamitate ridens dixit Lugurtha ille Masanisse nepos, opibus & ingenio validus, sed tamen à Mario devictus. Hic cùm captus Romam duceretur, & post triumphalem illusionē in carcerem conieceretur, veste spoliaretur, in aures, quas more gentis ferebat, detraherentur, & quidem sic ferociter, ut avelleretur simul ima pars auris: cum denique in imam, eamque tetram & horridâ specum abjiceretur: Papæ, inquit, quàm frigidū est vestrum balneum! atque inibi etiam fame obiit. Misereris Lugurthæ? Homo fuit, superbus fuit, meritis fuit. De Deo quid dicis, peccus adamantinum? Puellus iste immortalis est, supremus est, & qui horum nihil meritis, ipse tamen à Virgine se capi, quid dico capi, vinciri & constringi se passus est. Primam domum habuit Virginis uterum, egressus inde, sed sine regiâ veste, graveolens & solis feris hospitabile, antrum ingressus, presepiolo alligatus est. Quis hic cum Lugurthâ non clamer? Quàm frigidum palatium elegit Deus! palatium dico, quod reverà non fuit nisi fetens & angusta cavea, in quam, humanum scelus damnavit Deum.

§. III. De Valeriano & Bajasitâ vincto.

Valerianus Romanorū seu potiùs orbis terrarum Imperator, quindecim annis felicem sui regni cursum tenuit, tandem & bellum regi Persarum Saporis fecit magnis viribus, sed nullâ fortunâ; nam victus & vivus in hostium manus pervenit tantus Imperator. Rex Sapor victoriam reverent & modestè non habuit, sed ad illum barbarū supercilium crexit. Valerianum catenis oneravit, sic catenatum ut mancipium circumduxit, & quoties equum conscendit Sapor, toties scabelli vice, tergum prebuit Valerianus humi reptans ad instar bestiæ, & pedibus calcari se ferens, quod vix ferret bestia. Ingemiscant forsitan aliqui, ad tantam fortunæ in tantum Imperatorem injuriam? Differte gemitus, aut in Natalem Christi diem omnes conferte. Quod Sapor Valeriano fecit, homo homini fecit, mortalis mortali, victor victo. Majus est mortaliū scelus in immortalē Deum. Ad nos ille venit propter nos, hospitium quaesivit, admitti, & ab hinc defendi petiit, audivit nemo, excluderunt omnes. Ergo ad bestias ivit, & semet infra illas pannis constructum abiecit. Sed quæ sensus nostri pravitas est? Valeriani sortem miseramur, & pene illacrymamur, Deum in extremâ egestate cenimus, & ridemus; cùm afficere nos soleat vel hostium calamitas.

Quis Bajasitem illum in caveâ sine doloris sensu aspiciat? Fuit hic Bajasites (uti me Turcici Annales docent) magnus animo & rebus Imperator, & per decem amplius annos variè victor. At cùm mutaret fortuna, magno prelio à Temir-lanco victus est. Atque cum hi ambo (amicos dixisset, non hostes) pro more gentis Turcicæ, in tapete humi consedisissent, voluit Temir Bajasitæ in se animum explorare, atque idco

in hæc verba illum est allocutus: Age mi Bajafites, si ego in tuâ sinu potestate, uti tu jam in meâ, quæso te quid ageres? dic verè & liberè. Fecit Bajafites, & feroci elatòque animo liberrimè subjiciens, Equidem te, inquit, si Numen victoriam annuisset, in ferream caveam inclusum circumduxissem ostentui & irrisui omnibus. Accipio sententiam, inquit Temir, vel à te iudice, nec aliam quàm tu in teipsum pronuntio, atque sic ago. Et ad suos, Audite vos, inquit, mox huc ferream caveam ferre pro tam pretiosa avij includenda est, ne avolet. Fecit, & infelicè sic inclusit. Triennium ferè ita vixit miser Bajafites, & cum desperatâ liberatione audivisset in Tartaros se abducendum, caput validis iteratissimè ictibus ferreæ caveæ incussit, & exturbavit indignantem animam. Miserationem ea res habuit & lacrymas, quòd tam generosus sanguis tam turpi caveâ clausus, atque per eam etiam sparsus fuisset.

Quid facinus mortales, hominem in caveam, quæ feris conveniret, conclusum gemimus, Deum in visissimum gurgustium infra feras ab hominibus detrusum videmus, nec sentimus? ubi sensus, ubi lachrymæ? an expectandum, ut nobis bestiarum pietatem præcant, & homines doceant, quid humanum sit? reverà docent, & utinam discant vel ab his saltem Magistris inhumani homines! De Lazari canibus, qui misericordie proflores egerunt, hic plura non dissero. Illud verò tacendum non est, quod Dei Filium in hunc stabuli carcerem à Patre missum eximie representat.

§. IV. De Leone Basilii Imperatoris filio captivo.

Basilus Macedo Imperator filium habuit, cui Leo nomen, obedientem & innocens vitæ juvenem. Sed nemo satis innocens est invidia, quæ & hunc Cæsarum filium in grave odium vocavit apud patrem, sed ob aliena, non sua crimina. Pater reum, ut putabat, siliu dat in vincula. It Leo, uti in cæcis, ita & in hoc parenti suo parens. Dum est in carcere, innocentiam suam cogitat, gemit frequenter, suspirat crebrò, nonnumquam etiam plorat. Audit hæc omnia non procul in caveâ suspensus plittacus, audita suo tempore feliciter recordatur. Interea Basilus Imperator in patricii ejusmodi ad convivium vocatur, & venit. Adfunt & alii non exiguo numero Imperatori familiares. Dum convivium hilaritatem suam explicat, & taciturnis loquaces reddit convivas, plittacus ille, qui Domini facunda voluptas ad hilarandos convivas aderat, etiam sibi, dum facerent alii, garrendum censet:

Incipit: affatus etiam, meditatæque verba reddir.

Inter alia sæpe ingeminat: Leo, Leo, Leo. Observant convivæ, & Leonis in carcere jacentis recordantur. Et, ô Imperator, exclamat floruum unus ubi Leo est? reverà hæc avis nobis prudentior. Nos hic inter epulas & pocula lætitiâ distulimus, Leo tuus filius in vinculis morore tabescit. Si licet, magne Imperator, rogamus, libera. Rediit hic patri patris sensus; imperat ergo vinculis exolvi, & ornari veste ac dignitate pristina. Fecit hoc idem hodie, si cogitamus, cælestis Pater. Filium suum, quem verè Leonem, & Leonem de tribu Iuda vocamus, hunc, inquam, suum filium, non ob sua, sed ob aliena & nostra scelera, in hunc stabuli carcerem conjecit, in quo ille non suspiravit tantum, sed & lacrymavit. Oblita illius videbatur ipsa cælestis aula. Sed ecce binæ pecudes, inter quas hic captivus jacuit, voce gestuque, quo potuerunt, Deus, Deus, quasi clamaverunt. Nec continuerunt sese beati Genii, quin toto cælo effusi Leonem hunc Dei Filium esse, suis cantibus affirmarent. Agnosce hæc homo, hominum magistras pecudes.

III

§. V. Sapiens victi Gilimeris factum.

Ubet hic Gilimeris Vandalorum Regis factum at-
Lipfi moni-
ra politica,
L. 2. c. 4.

Lexere. Fuit hic Gilimer bellis & victoriis diu clarus, tandem à Belisario Iustiniani Imperatoris duce, pæne omnibus fortunis eversus est. Acie igitur victus in Numidiæ excelsum montem confugit, sed & illic obsidione pressus, & quasi in carcerem copactus misit ad duces Pharam atque sibi panem spongiam, & citharam mitti rogavit. Panem quidem sedandæ fami, spongiam sedandis lacrymis, citharam pacando dolori. Dedit illa Pharas, & mox sese dedit Gilimer, qui ad Belisariu deductus nil nisi ruit. Desipere eum putabant homines. Sed vera hoc fuit sapientia, quæ ille humana omnia ut incerta, nimiumque caduca ridebat. Cùmque per triumphalem pompam Byzanti ad Iustinianum Imperatorem & Theodoram conjugem in sublimi folio sedentes adduceretur, hoc folium effatus est: Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Depictu videtis in Gilimere totum humanum genus. An non obsidebamur ab acherontico duce, summo inferiorum monarcha? an non passim multa hominum millia in flammeos carceres detruhebatur? Misertus est Deus, & quæ ipsius bonitas fuit, non rogatus huius malo succurrit, misitque obsecris panem, spongiam, citharam. Panem quidem illum, qui in Bethlehemiticâ specu proponitur, Christus Servator noster. Et rectè quidè Bethlehemitum Panis domum interpretantur. Sed & spongiam cum hoc pane est, Præsepe sceno & panniculis instratu, quibus siccenu humentes oculos. Sed neque cithara deest, cantantes in acie, & omnem citharæ harmoniam superantes cælitates. Superest, ut & Gilimerem sequamur, & heroicâ voce clamemus: Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Sed num sic quiescendum? neque in illum duces, qui nos tam gravi obsidione pressit, arma movenda sunt, imò verò sunt, & quidem hoc ipso Principe & belli duce, qui hodie in cuniculis ergastulo lineis vinculis nexus lacrymatur. Tu infantem, dicat aliquis, militiæ præcis, & puelum in cunis vagientem exercituum ductorem constituis? Quæ dixi, non excusabo. Sed audi, præsertim, qui negas ab infante regi posse exercitum.

§. VI. Dux infans in cunis exercituum regit.

Anno à salute millesimo centesimo supra quadragiesimum quartum Godefridus tertius Dux
Lipfi Lovan-
ni, l. 2. c. 9.

erat Brabantie, sed qui in primâ infantia, & ordi-
tis vitæ annum nondum esset egressus. Accedit ea res veteris hostem, & spes animòque ingentes addidit Bertuerti genti, cum quâ infans illius patri avòque bellum fuerat, & septemdecim iusta prælia. Hostes itaque grandes copias in aciem educunt, & gentem sine duce vel cum duce infante facile opprimendam censent. Lovanienfes, quorum res tum potissimum agebatur, ante omnia novum Principem, quamvis infantem, in paterno solo locant, & fidem ei popularium obstringunt: quo facto accingunt se ad bellum, in propinquo castra metantur. & cum hostis etiam per fetiales de agnoscendo Principe monitus ferociter reclamaret, in sequentem diem pugnam denuntiant. Sed quis pugna dux & moderator? ille ipse infans. At quomodo in acie stetit, qui adhuc in cunis jacuit, aut quomodo militem hortari potuit, qui necdum loqui? Hortatus est, & efficacius quàm ullus oratorum, sed hoc modo. Consilium fuit generosi viri, puerum illum illuc deferri, & animandis militibus ostentari; quod sanè factum est. Nam infans in cunis allatus, & ad salicem arborem suspensus est. Neque illa concio hoc aspectu miserabilis infantis potuit esse facundior. Conjecit huc universus miles oculos, manu qui potuerunt, retigerunt; omnes ut Numen suum Principem venerati,

Bb 4

rati,

rati inflammatis animis in hostem iverunt. Magna pugna, magna cædes fuit, & pro omnibus ducibus dux infans. Et cum certantium animi ceciderunt, vagitus pueri erexit; cum non pauci fugere cœperunt, infantis aspectus coercuit; cum hostes nimium invaderent, muta hæc exhortatio repressit. Denique qui pro infante pugnarunt, vi vicerunt, ex hostibus plerosque omnes duces ceperunt, aut ceciderunt, atque reliquã vulgi cæde sic purpuraverunt fluvium Zenam, ut eo die fluxerit cruentus. Ergone tantum potuit infans, in quo solus ducum sanguis tam multo sanguine defensus est; Ergone tantum potuerunt aspectu in pugna cunctis: Aspiciat, oro alias cunas, alium ostendo puerum. En Deum, sed infantem; en infantem, sed militiã nostrã ducem. Adpugnam nascimur; quicumque nascimur ad vitam, & vivere non vult, qui non vult pugnare. Nemo ergo pedem referat, nemo trepidet: Dux noster schema quidem gerit infantem, sed gigantes sternit: plorat in itabulo, at in celo tonat: dormit in sinu Virginis, at pro omnibus pervigilat: in vinculis suspirat, at servos omnes in libertatem vindicet. Audite servi, audite quicumque non verè liberi, cum Senecã magnã voce clamo: Non potest gratis constare libertas. Hanc si magno æstimas, omnia parvo sunt æstimanda.

§. VII. Bernardi Clarevalensis eximius
in hunc Ducem affectus.

Revera noster hic infans divinus, exercituum est Dominus; cui decies nullus centena millia ad omnem nutum parent. Hic ille est, ad beati Fulgentii phrasin, qui portatur ut parvulus, adoratur ut Deus; parvulus in præsepio, immensus in celo; vilis in pannis, pretiosus in stellis; pauper & dives, humilis & sublimis; Rex Iudæorum, sed idem Creator & Dominus Angelorum. Archelaus Herodis filius natus est in palatio, Christus in itabulo; Archelaus natus, in lecto est positus; Christus in præsepio reclinatus; & tamen ille contemnitur, iste quaeritur; ille vix nominatur, iste inventus adoratur.

Bernardus Clarevalensis etiamnum puer gravi capitis dolore dejectus fuerat in lectum. Mox adfuit anus, quæ incantationibus & carminibus dolorem pellerè professã est. Vbi hoc agi sensit nobilissimus puer, acerbè indignatus præcantatricem mulerculam & voce & manu à se rejectit. Nec defuit auxiliatrix è celo dextera. Nam continuo dolor remissus, adolecentulus è lecto abiit. Et opportunè aderat nox Nascens Christi, quam nemo non pervigilio veneratur. Bernardus dum sedet, & horam divini officii operitur, in somnum solvitur. Hic illi cælestis puer veluti recens natus spectandum sese obtulit in quiete. Persuasum semper habuit Bernardus eam fuisse horam; quã Christus Lux orbis in lucem est editus. Hinc in Bernardo ingens semper & suavissimus affectus arsit ad istud Christi Nati arcanum. Hinc nobilissimum illud scriptum tam ordine, quàm dignitate inter cetera ferè primum, quo missi ad Virginem Salvatoris Angeli, & partus divini mysterium eruditè ac eleganter edisseruit. Et quotiescumque de Nascete Christo loquendum, quod facillè curiosus lector observaverit, Bernardo ad eam dictionem sensus profundior, affectus calentior, sermo fluit copiosior. Verbum infans & mutum facit disertos.

CAPUT VIII.

Poëma natalitium.

Hic interjuncto, mi Lector, industriæ tuæ recitanda (idem facturus sum infra) ad legendi tædium numeris & modulis mulcendum, Eodè cantu

A surgentis & in cælum redeuntis Christi gloriam seu gloriæ causam prosequemur. Nunc ergo carmen natalitium inter opiliones, ruri, pennã faciliac minime operosa natum voce præco. Si lubet, mitte trifiores curas, & accine.

INFANTIS DEI DIVINITAS ASSERTA, ET DELETA STAVLI INCOMMODA.

I.

Infantis audes Numinis,
Infans poëta, cunas
Ineruditò carminis
Choragio movere.
Apollinis sacundia
Ipsius obricescit.
Tripus silet, tu perfrica
Frontem fidesque tenta.

II.

Quid ala stridat Pegasi,
Si plaudat Angelorum?
Ludunt Chorale Calites
Divimore Musã,
Carmenque pangunt dulcius,
Et dignus Chorago.
Argutias Luscinia
Cave, Cicada, turbes.

III.

Remitto chordas; imperitum
Castigo prurientem.
Relego sub Parnasides
Musam lateatè umbras.
Fons unguis siccatus est;
Cessa, Thalia, cessa.
Laudas silendo pleniis,
Et eloquens tacendo.

IV.

Sed in puellus aureo
Ve osculo renidet;
Et hastantem pergere
Hortatur ultrò vatem;
Mugire si fas bobus est,
Rugire fas asello,
Adhumentis Pegasi
Quo jure jura damnem?

V.

Resumo chordas; imperum,
Quem presseram, relaxo.
Redire Masas impero,
Et explicare monstra.
Quibus scaten Bethlehemic
Tugurii ruina.

Nec Bactra secunda sunt,
Nec Indus, aut Canopus.

VI.

En mutus iste Pustio
Fletu modo disertus,
Verbo creavit æthera,
Solum salumque verbo.
Tanrillus iste Pustio,
Quem metiaris ulnã,
Hic implet orbem; quantum est,
Et sustinet ruentem.

VII.

Quam pondè cernis, Mater est,
Et est pudore salvo.
Enititur, nec ingemit,
Marrèmq; damnat Evam;
Cujus statuta noxia
Lex ista sit doloris:
Cui debeant purpure
Vectigal hoc laboris.

Dan. c. 7.
vers. 10.
Fulgent. ser-
mon. 5. de
Epi. an.
sub initium.

Guilielmus
Abbas in
vitã Bern.
l. i. c. 2.

Bernardo
ingens
semper ar-
sit affectus
ad Christi
Nati arca-
num.